

רבי חיים הלוי סולובייצ'יק זצ"ל

בענין דבר הגורם לממוץ*

ב"ה יום ג' י"ד סיון תרמ"ד לפ"ק וולאזין

רוב ברכות לכבוד ידי"נ הרב הגאון המפורסם חריף ובקי בחד"ת וכו' כש"ת מו"ה צבי הירש הכהן נ"י אב"ד דק' קאסאווע שלום וברכה, חיים עד העולם.

אחדשה"ט. מכתבו אלי ע"י אחד מקאסאווע אשר נסע לבית הישיבה הק' הגיעני, וגם הראיתי הדברים לכבוד חו"ז הגאון נ"י וכבר קיבלוהו להנ"ל לבית הישיבה הק'. והנה בשולי מכתבו ציין כתר"ה לדברי הש"מ בב"ק אשר כל רואה הדברים יתפלא ע"ז שגולץ לא יעבור על כל יראה ויען כי הודיעני כתר"ה כי יש אתו בזה דברים ארוכים הנני להודיעו כי מאד חפצתי לראותם כי הלא דין חדש הוא. אמנם לא נתנני העת לעיין בזה הרבה ובמעט אשר עיינתי בזה לא עלה בידי די באר הדברים על בירורן, ואך הערה קטנה אשר ראיתי, כי בענין דבר הגורם לממוץ נמצאים תרי גווני, בשומר שחייב באחריות דבר ובקדשים שחייב באחריות, והנה בשומר חייב באחריות גוף הדבר ממש, משא"כ גבי קדשים אינו חייב באחריותן כלל, ועיקר חיובו הוא לקיים נדרו, ולכאורה אין זה דבר הגורם לממוץ דאין זה רק גרמא שיתחייב לקיים נדרו וכדבר הגורם לממוץ בעינין דוקא עיקרו ממוץ (ויעו"ש בדברי הרמ"ה המובאים בש"מ שם דף ע"א), אכן נראה דהיינו טעמא דחשיבי דבר הגורם לממוץ משום שבגוף הדבר יכול לפטור את חובת נדרו. ולפי"ז הוי"ז תרי גוני גורם לממוץ, גבי שומר אינו פוטר א"ע בחפץ המופקד מאומה ואך שנתחייב באחריותו, וגבי קדשים אינו חייב באחריותו ואך שיכול לפטור א"ע בהם מחובת נדרו. והנה אליבא דר"ש דהא דעובר בב"י הוא משום דהוי כממוץ בודאי דכיון דקימל"ן בתרווייהו דכממוץ דמי ע"כ ממילא דעובר בשניהם בב"י, אכן לרבנן דקימל"ן דלאו כממוץ ואך דבחמץ דאיכא גזה"כ, א"כ אפשר דאין הדבר תלוי כלל כ"א בחיוב אחריות, ובאינך גווני דאינו חייב באחריות ואך דיכול לפטור בהם תובו לא מצאתי כעת שיהא מבואר שעובר בזה בב"י. (ועיין ברא"ש גבי הך סוגיא דהרהינו וכשו"ע שנו" דמשמע דגם בהנך גוונא עובר בב"י, אכן לא נתנני העת לעיין בזה האם הוא מוכרח מהסוגיא ואולי הש"מ הנ"ל חולק בזה).

והנה יעויין בריטב"א כ"מ שם² שהקשה על הא דאיתבר ממילא משלם כעין

* מכתב זה הומצא לידינו ע"י הרב מרדכי גימפל הכהן וולק זצ"ל, בנו של רבי צבי הירש הכהן וולק זצ"ל שאליו נשלח המכתב.
 1. בב"ק ק"ה.
 2. עיין בשיטמ"ק כ"מ מ"ג בשם הריטב"א.

שגזל, דאכתי יתחייב כדהשתא משום שומר, ותירץ דלאחר שגזלו שוב ליכא עליו חיוב אחריות שמירה. ולפי"ז הא נמצא דגזלן אינו חייב כלל באחריות הגזילה ואך שבשעת גזילה כבר נתחייב בדמיה, ולא הוי גורם לממון כ"א מהך טעמא שיכול לפטור א"ע מחיוב תשלומים שנתחייב בשעת גזילה דהוי ג"כ גורם לממון וכמו קדשים שחייב באחריותם, וא"כ לא שייך זאת אלא לענין גורם לממון משא"כ לענין ב"י הרי בעינן דווקא חיוב אחריות וכמש"נ, ובזה לא עבר בב"י³.

כתבתי דברי אלה אך למען שלא יהא מכתבי זה ריקן מכל ענינין אך עוד אין הדברים ברורים אצלי, ומסתמא כאשר יודיעני כתר"ה מדבר קונטרסו בזה, ידבר גם בזה, והנני ידידו ד"ש מברכו באהבה ומקרב ול"ע,

חיים בהגאון ר' יוסף דובער הלוי נ"י. סאלאוויציק